

2. Een jonge vrouw vond bij zichzelf een positieve test en ging eigener beweging naar een abortuskliniek. D.m.v. zuigcurettagage werd bij haar abortus provocatus gedaan. In het briefje dat ik erover ontving staat dat „mede op uw eigen verzoek” bij patiënte X abortus provocatus is gedaan.

Ik wist niet eens dat de vrouw zwanger was, laat staan dit . . .!

Conclusie: het lijkt ook mij onjuist dat deze test vrij verkrijgbaar is.

Literatuur: DRIESSEN, A. M. en L. C. L. M. VASEN (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 2161.

Zwolle, 20 december 1971

A. E. MARCUS JR.

De Haarlemse gynaecologen DRIESSEN en VASEN (1971) hebben ons in dit Tijdschrift geconfronteerd met twee patiënten die na het gebruik van de Predictor-zwangerschapstest in moeilijkheden zijn gekomen. De beide vrouwen in kwestie hebben uit de non-agglutinatie de later onjuist gebleken conclusie getrokken dat zij zwanger waren en zijn daardoor — achteraf gezien onnodig — in een ellendige situatie geraakt.

Men zou in beide gevallen kunnen zeggen, dat de Predictor een fout heeft gemaakt en een zwangerschap heeft voortgespeld die geen zwangerschap was, met de bekende gevolgen. Bij degene die dit zegt, bestaat het misverstand — dat helaas bij de meeste „consumenten” blijkt te bestaan — dat de Predictor, die nu vrij te koop is, absoluut uitsluitel geeft over het al dan niet aanwezig zijn van een zwangerschap. Dit is natuurlijk niet juist, maar zolang velen in deze waan blijven, zullen er ongelukken blijven gebeuren.

Een positieve Predictor-zwangerschapstest toont de gebruikster dat zij een hoeveelheid HCG uitscheidt die overeenkomt met de hoeveelheid die een zwangere uitscheidt in een periode vanaf 3 à 4 weken tot meestal 16 weken na de conceptie, en meer niet!

Qualitate qua kan de Predictor nooit een zwangerschap aantonen met een zelfde betrouwbaarheidsgraad als waarmee de huisarts en (of) de gynaecoloog met behulp van de normale zwangerschapsdiagnostiek een zwangerschap aantoonst. Er is toch ook zeker niemand die een verhoogde BSE als bewijs voor een zwangerschap aanneemt! Dit wijdverbreide misverstand wordt door het publiek te weinig beseft.

De meest aangewezen weg voor een vrouw die wil weten of zij zwanger is of niet, is en blijft daarom nog steeds de weg naar haar arts, en de Predictortest is voor haar niet bestemd. Het is aannemelijk, te veronderstellen dat de Predictor-zwangerschapstest voornamelijk zijn weg vindt naar een groep vrouwen die zich, om welke reden dan ook, in een situatie van geestelijke en (of) emotionele onevenwichtigheid bevinden, in handen van wie de Predictor een groot gevaar is.

Mits deze procedure juist is uitgevoerd — hoe moeilijk voor de vrouw die emotioneel sterk bij de uitslag is betrokken! — is de conclusie dat bij een non-agglutinatie de hoeveelheid uitgescheiden HCG verhoogd is, juist.

Maar dat de desbetreffende vrouw zwanger is, is een beslissing die volledig voor háár verantwoordig is, een verantwoording die, naar men mag verwachten bij een groot deel van de vrouwen, die hun toevlucht nemen tot de Predictor, de draagkracht van hun verantwoordelijkheid wel eens zou kunnen overschrijden.

Het argument dat de ongelukken zoals die beschreven zijn, de nadelen zijn die nu eenmaal, naast de voordelen, aan het op de markt brengen van dit procédé verbonden zijn, is weinig steekhoudend omdat de voordelen voor de gebruikster

in vele opzichten — zowel financieel als medisch-objectief — zeer twijfelachtig zijn, zoals Prof. KLOOSTERMAN (1971) schrijft.

Aan de andere kant geloof ik niet dat dit voldoende redenen zijn om de Predictor zonder meer te verbieden; de Predictor op zich berokkent de gebruikster geen schade; de ellende ontstaat pas door de interpretatie van de patiënte.

Het publiek moet echter nóg meer op het hart worden gedrukt dat de positieve Predictortest — mits goed uitgevoerd — een zwangerschap waarschijnlijk maakt maar geenszins bewijst, terwijl een negatieve test een zwangerschap niet uitsluit. Bij de fabrikant moet erop worden aangedrongen een zeer duidelijke waarschuwing bij te voegen, waardoor menselijkerwijs de kans op ongelukken tot een minimum wordt gereduceerd. Een minder suggestieve naam dan Predictor, Gravindex of iets dergelijks is al een hele stap in de goede richting; voor de fabrikant wordt het artikel er echter wel commercieel minder aantrekkelijk door.

Dat de gedupeerde vrouwen door de arts zeer goed moeten worden begeleid, is duidelijk; niet zozeer omdat de Predictor hen bedrogen heeft, maar omdat de patiënte om de een of andere reden — en hiernaar moet de arts verder zoeken om de begeleiding optimaal te doen zijn — een rampzalige conclusie heeft getrokken.

Kortom: de Predictor-zwangerschapstest is een produkt dat de gebruikster ten onrechte veelbelovend toeschijnt. In de handen van sommigen is het een direct gevaar, dat hen op de meest ongelegen momenten in ernstige moeilijkheden kan brengen.

Literatuur: DRIESSEN, A. M. en L. C. L. M. VASEN (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 2161. — KLOOSTERMAN, G. J. (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 1033.

Beverwijk 21 december 1971

J. T. A. KNAPE

De vermageringskuur van ons tijdschrift

Bij de aanvang van de 116e jaargang heeft de (hoofd-)redactie met geen woord gerept van de vermageringskuur die het Tijdschrift had ondergaan. Dermate intensief dat in één week tijds alle „vet” verdwenen was (behalve dan uit de advertenties). Ik zag het als ervaren pennelikker al aan de omslag en begreep — dank zij zetterij- en drukkerijervaring sedert 1914 — natuurlijk direct de oorzaak. Immers, de gebruikelijke zetmachines zijn wel van cursieve maar niet van vette letters voorzien. De slanke lijn is dus een bezuinigingsmaatregel; de zethaak en de onderkast behoeven er voortaan niet meer aan te pas te komen.

Ik betreur uit typografisch en psychologisch opzicht deze wijziging. Zowel de overzichtelijkheid als de smakelijkheid van de opmaak heeft eronder geleden. Men houde mij de diagnose chlorosis ten goede, de zeldzame vorm van essentiële hypochrome anemie, die normalerwijs alleen bij meisjes in de puberteit optreedt (maar dan de op latere leeftijd soms waargenomen tarda-vorm, die waarschijnlijk niet zo gunstig als de eerste op ijzertherapie reageert).

Een ervaring rijker en een illusie armer? Jammer!

De redaksie begint tog voorlopig niet aan de fonetische spelling (weekblat, tijtsgrift, etzetera)?

Knegsel, 3 januari 1972

W. SCHURMANS STEKHOVEN

Naast vele positieve reacties hebben wij ook negatieve ontvangen over de verandering van het uiterlijk van ons tijdschrift. Collega SCHURMANS STEKHOVEN zal wel willen

aannemen dat het voortdurend verlangen van de redactie, het Tijdschrift jeugdig te houden zo wel van ziel als van uiterlijk er ons toe heeft gebracht het erg nadrukkelijke vet door een gepast dieet te laten verdwijnen. Zorg voor de gelden, de zethaak en de onderkast is voor deze behandeling niet van betekenis geweest.

Juist de liefde voor een aardig aanzien zal de redactie ervan terughouden de door collega SCHUURMANS STEKHOVEN aangegeven spelling spoedig, zo ooit, te aanvaarden.

Januari 1972

REDACTIE

BERICHTEN

Buitenland

FRANKRIJK

Revolutionaire cytogenetica. Op de Conferentie voor standaardisatie in de menselijke cytogenetica die van 2 tot 4 september 1971 te Parijs is gehouden, zijn nieuwe kleurtechnieken besproken en overeengekomen, die een sprongwijze vooruitgang meebrengen voor het chromosomenonderzoek. Tot nog toe placht men de 23 menselijke chromosomenparen te nummeren en bovendien in 7 groepen in te delen: A t.m. G. Herkenning van de individuele chromosomen was echter alleen goed mogelijk in groep A, die drie chromosomenparen omvat. In de andere groepen was het onderscheid moeilijk, zo niet onmogelijk. Met autoradiografie (afbeelding met behulp van radio-isotopen) waren de chromosomen van de groepen B, D en E te onderscheiden, die in C, F en G echter weer niet. De ter conferentie aangegeven kleurmethoden maken donkere en lichte strepen en banden op de chromosomen zichtbaar, waardoor een nauwkeurige identificatie mogelijk is geworden. (*New Engl. J. Med.*, 23 dec. 1971 bl. 1483.)

GROOT-BRITANNIË

In memoriam voor een „ophthalmic hospital”. Honderdvijftig jaar geleden werd in het centrum van Londen het „Ophthalmic Hospital” gebouwd volgens de plannen van Mr. JOHN NASH. Het was vermoedelijk de elegantste ogenkliniek die de wereld ooit heeft gekend, en kon alleen worden gerealiseerd door de vrijgevigheid van Sir WILLIAM ADAMS. Bij de oprichting was de kliniek een van de grote ziekenhuizen waar soldaten die uit het Midden-Oosten met trachoom terugkeerden, konden worden behandeld. Maar reeds na enkele jaren was het aantal trachoompatiënten zodanig geslonken, dat de zalen moesten worden gesloten, terwijl in het gebouw een werkplaats werd gevestigd. Jaren geleden werd het grootste deel van het gebouw neergehaald en vervangen door een benzine-pompstation dat de naam droeg van „Nash's Sales and Service”. Tenslotte werd in 1967 ook het laatste restant van het gebouw afgebroken om plaats te maken voor een blok flatgebouwen, en thans herinnert ook geen naamplaat of maquette aan het feit dat daar eens het elegante „Ophthalmic Hospital” van Mr. NASH heeft gestaan. (*Brit. med. J.*, 22 jan. bl. 235.)

JAPAN

De psychiatrische Zen-inzichten. In het *New England Journal of Medicine* van 23 december 1971 (bl. 1458) bespreekt ILZA VEITH, Ph. D., de principes van een op de Zen-filosofie berustende benadering van de neurotische patiënt, zoals die geïnaugureerd is door Prof. SHOMEI MORITA van de Jikei-universiteit. Het is een typisch Japanse zienswijze, die geen enkele parallel toont met onze westerse psychiatrie, integendeel, in sommige opzichten daarvan radicaal verschilt. Twee principes beheersen de Zen-filosofie: het belang van het samen-leven van de individu met en in de natuur, en het

opgaan van de individu in de familie, de groep en de gemeenschap. De Morita-methode vermijdt een egocentrische analyse en poogt de patiënt van zichzelf af en naar de natuur en de gemeenschap toe te wenden. Wat de praktische uitvoering betreft, is het van belang dat de patiënt (alleen neurotici kunnen aldus geholpen worden, bij psychose-lidmers faalt de methode) in een inrichting wordt opgenomen en een week lang te bed wordt gelegd, in volkomen afzondering. Hij mag met niemand contact hebben, mag niet lezen, schrijven, roken, telefoneren en zelfs niet naar de TV kijken. Hij wordt met zijn ziekte alleen gelaten en moet leren met zijn ziekte één te worden. Deze beginperiode is de meest traumatische fase van de Morita-behandeling. Dan volgt geleidelijke restauratie in de richting van de wereld. De patiënt mag in de tuin gaan werken, niet bij wijze van arbeidstherapie, maar om zijn emotionele terugkeer tot de natuur te bevorderen. Langzaam breidt het regiem zich uit, er wordt contact met anderen toegelaten en er komen gesprekken met de arts, niet in afzondering in een behandelkamer, maar wandelend in de tuin. Er wordt alles gedaan om te vermijden dat de patiënt zijn ziel gaat blootleggen, want dat zou slechts de egocentriciteit bevorderen, die het wezen is van zijn neurose.

OOSTENRIJK

Freud-museum. In juni 1971 is te Wenen een museum geopend dat aan SIGMUND FREUD is gewijd. Het staat aan de Bergstrasse, in een huis waar FREUD heeft gewoond. Tot de stichting van het museum heeft zowel de regering als het standsbestuur bijgedragen. Men kan er de suite bezoeken waar FREUD zijn patiënten placht te behandelen, een bibliotheek met eerste drukken van zijn werken, documenten betreffende zijn werkzaamheden en sommige voorwerpen uit zijn woning. (*J. Amer. med. Ass.*, 8 nov. 1971 bl. 895.)

VERENIGDE STATEN

Nederlandse artsenvereniging in Amerika. Het bestuur van de Netherlands-American Medical Society is voor het komende jaar als volgt samengesteld: ROBBY MEYER, president, ANS VAN DER SCHRAAF, secretaris (6 Orchard Street, Morris Plains, New Jersey 0795), JAN KLEIN ROBBENHAAR, penningmeester, FLIP ESKES, redacteur. De vereniging is evenals in het verleden bereid, inlichtingen te verschaffen aan artsen die zich voor Amerika interesseren, en zou gaarne contact opnemen met hen die niet van haar bestaan op de hoogte zijn.

Wettelijke definitie van dood. De staat Kansas heeft een wettelijke primeur, in zoverre dat er voor het eerst een wettelijke definitie van dood wordt gegeven. In een editorial van het *New England Journal of Medicine* (21 okt. 1971 bl. 968) noemt Don HARPER MILLS het desbetreffende statuut „bold and innovative”. Daartegenover staat een in het zelfde tijdschrift-nummer afgedrukte, tamelijk kritische beschouwing van IAN MCCOLL KENNEDY, die het betreurt dat er nu een in de